

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

שם השיעור: הרשות השופטת והרשות המבצעת בתנ"ך (34)

שם המרצה: הרב יעקב אריאל

1. שמואל א' ח' יא - משפט המלך
2. סנהדרין כ, ב - רבי יוסי אומר: כל האמור בפרשת מלך - מלך מותר בו, רבי יהודה אומר: לא נאמרה פרשה זו אלא כדי לאיים עליהם
3. דרשות הר"ן - הדרוש האחד עשר
מפני זה הזהיר המלך וצוהו שיהא לו ספר תורה שני... שמתוך שהמלך רואה שאינו משועבד למשפטי התורה כמו השופט, צריך אזהרה מרובה לבלתי יסור מן המצוה
4. הראי"ה קוק (משפט כהן קמג)
ואולי הוא מכלל משפטי המלוכה, שהיו ודאי רבים ונמסרים באומה, כמו שכ' הרמב"ם פ"ג דמלכים ה"ח דאין רשות למלך להרוג אלא בסיף, וכן שאין לו כח להפקיר ממון ואם הפקיר הו"ל גזל, וכמו הרוגי מלך נכסיהם למלך (סנהדרין מ"ח ב') ווכל אלה ועוד כיו"ב הם שרידים שנשארו לנו ממשפטי המלוכה, שהם אינם ע"פ גדרי התורה של הלכות יחיד (ומשו"ה צריך שיכתוב לו שני ס"ת, וכ"א לשם קדושה מיוחדת, ועל הס"ת ששייך לכל בן ישראל נאמר לבלתי רום לבבו ולבלתי סור וגו' אעפ"י שבס"ת דמצד המלוכה מלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו).
5. זוהר פרשת יתרו דף צג עמוד ב
לא תרצה, לא תנאף, לא תגנב, לא, פסקא טעמא בכל הני תלת, ואי לא דפסקא טעמא לא הוי תקונא לעלמין ויהא אסיר לן לקטלא נפשא בעלמא אף על גב דיעבור על אורייתא, אבל במה דפסקא טעמא אסיר ושרי:
6. שו"ת בעלי התוס' סי' יב - מלכי בית דוד דנין אותו ואין יכולין לגזול כלומר שלא כדין.
7. שמואל א'
 - י"א, ז, - כה יעשה לבקרו
 - י"ב ג - שמואל אנטי-תיזה למשפט המלוכה. בין המלוכה לבין הנבואה המבקרת אותה
 - ט"ו, ד, ו, טו, כא, כד - רכרוכיות מוגזמת
 - כ"ב, יז-יט - תקיפות מוגזמת
8. יומא דף כב עמוד ב בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לשאול 'לך והכית את עמלק' אמר: ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה! ואם אדם חטא - בהמה מה חטאה? ואם גדולים חטאו

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

- קטנים מה חטאו? יצאה בת קול ואמרה לו 'אל תהי צדיק הרבה'. ובשעה שאמר לו שאול לדואג סב אתה ופגע בכהנים, יצאה בת קול ואמרה לו 'אל תרשע הרבה'.

9. שמואל א' כה – נבל

10. שמואל א' ל, כה כב – כה לחוק ולמשפט

11. שמואל ב א טו-טז הנער העמלקי

12. רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יח

גזירת הכתוב היא שאין ממיתין בית דין ולא מלקין את האדם בהודאת פיו אלא על פי שנים עדים, וזה שהרג יהושע עכן ודוד לגר עמלקי בהודאת פיהם הוראת שעה היתה או דין מלכות היה.

13. שמואל ב'

- ח ב,ט - ודוד משפט וצדקה
- יב ה-ו, - כבשת הרש נתן הנביא
- טו,ב - אבשלום שופט
- טז ד - האישה החכמה
- כד,לא - גורן ארוונה נקבה מרצון ולא הופקע בכוח

14. מנחת חינוך מצוה רפד

וקרוב לומר כי ה' רצון השי"ת שהמקום הקדוש הזה שבו השראת שכינה לעולמי עד לא יהי' בחזקה אפי' בהיתר ע"י כיבוש. ואפי' במתנה לא רצה דהע"ה ליקח רק בכסף מלא ורצה שיהי' חלק לכל ישראל במקום המקודש הזה... לכן קדושת הר הבית לא נתבטלה כלל. קדושה ראשונה קדשה לע"ל כי לא בא בידינו בכיבוש.

15. מלכים א

- ג, ט, כה
- כ, לה לט הנביא מצפה מהמלך למשפט צדק ומשמיע ביקורת על שחרור בן הדד
- כא כרם נבות

16. מלכים ב

- ז כו האשה פונה אל המלך בעניין אכילת בנה
- ח ד החזרת השדות

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

- יד ה-ו ואת בני המכים לא המית

17. ישעיהו

- א, י, קציני סדום. כג, שריך סוררים (השרים כשופטי המלוכה)
- יא אנטי תיזה למלוכה
- לב א הן לצדק ימלוך מלך. יד כי ארמון נוטש. טז ושכן במדבר משפט

18. ירמיהו

- כב א. יג הוי בונה ביתו לא בצדק
- כג ה צמח צדיק

19. הושע

- ה, א - כי לכם המשפט.
- י - היו שרי יהודה כמסיגי גבול